

Komission tiedonanto keskittymiin suoraan liittyvistä ja niiden kannalta välttämättömistä rajoituksista

(2005/C 56/03)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

I JOHDANTO

1. Yrityskeskittymien valvonnasta 20 päivänä tammikuuta 2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 (EY:n sulautuma-asetus) ⁽¹⁾, jäljempänä 'sulautuma-asetus', 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisessa alakohdassa ja 8 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa ja 8 artiklan 2 kohdan kolmannessa alakohdassa säädetään, että keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille tehtävän päätöksen "katsotaan kattavan ne rajoitukset, jotka suoraan koskevat keskittymän toteuttamista ja ovat toteuttamisen kannalta välttämättömiä".
2. Keskittymän toteuttamiseen suoraan liittyvien ja sen kannalta välttämättömien rajoitusten, jäljempänä myös 'liitännäisrajoitukset', arviointia koskevissa muutetuissa säännöissä otetaan käyttöön tällaisten rajoitusten itsearviointia koskeva periaate. Tämä on osoitus lainlaatijan tavoitteesta olla velvoittamatta komissiota arvioimaan ja käsittelemään erikseen liitännäisrajoituksia. Liitännäisrajoitusten käsittelyä sulautuma-asetuksen nojalla selvitetään tarkemmin sulautuma-asetuksen johdanto-osan 21 kappaleessa, jossa todetaan, että "komission tämän asetuksen nojalla tekemien päätösten, joiden mukaan keskittymä on yhteismarkkinoille soveltuva, olisi automaattisesti katettava kyseiset rajoitukset ilman, että komission olisi arvioitava tällaisia rajoituksia yksittäisissä tapauksissa". Vaikka kyseisen johdanto-osan kappaleen mukaisesti komissiolle jää vielä tehtäväksi arvioida erityisiä uusia tai ratkaisemattomia kysymyksiä, jotka aiheuttavat selvästi epävarmuutta, kaikissa muissa tapauksissa keskittymään osallistuvien yritysten on arvioitava itse, voidaanko niiden sopimuksia katsoa liiketoimen liitännäisrajoituksiksi ja missä laajuudessa. Kansalliset tuomioistuimet voivat ratkaista riita-asiat, jotka koskevat sitä, ovatko rajoitukset suoraan keskittymän toteuttamiseen liittyviä ja sen kannalta välttämättömiä ja siten automaattisesti komission hyväksymispäätöksen soveltamisalaan kuuluvia.
3. Komissiolle jäävää tehtävää käsitellään sulautuma-asetuksen johdanto-osan 21 kappaleessa, jossa todetaan, että komission olisi keskittymään osallistuvien yritysten pyynnöstä varta vasten arvioitava, ovatko rajoitukset luonteeltaan liitännäisrajoituksia, "uusien tai ratkaisemattomien kysymysten osalta, jotka aiheuttavat selvästi epävarmuutta". Johdanto-osan kappaleessa määritellään tämän jälkeen 'uusi tai ratkaisematon kysymys, joka aiheuttaa selvästi epävarmuutta' kysymykseksi, joka "ei kuulu komission asiaankuuluvan voimassa olevan tiedonannon tai komission julkaistun päätöksen soveltamisalaan".
4. Oikeusvarmuuden takaamiseksi keskittymään osallistuville yrityksille tässä tiedonannossa annetaan liitännäisrajoitusten käsitteen tulkintaa koskevia ohjeita. Seuraavissa jaksoissa annetut ohjeet heijastavat komission käytännön keskeistä sisältöä ja niissä vahvistetaan periaatteet sen arvioimiseksi, missä määrin yleisimmät sopimustyytit mahdollisesti katsotaan liitännäisrajoituksiksi.
5. Näistä periaateista poikkeaminen voi kuitenkin olla perusteltua, jos asiaan liittyy poikkeuksellisia olosuhteita, joita tämä tiedonanto ei koske. Osapuolet voivat saada julkaistuista komission päätöksistä ⁽²⁾ lisäapua sen määrittämiseksi, voidaanko niiden sopimukset katsoa liitännäisrajoituksiksi. Jos komissio on aikaisemmin käsitellyt julkaistuissa päätöksissään ⁽³⁾ poikkeuksellisia olosuhteita sisältäviä tapauksia, ne eivät ole sulautuma-asetuksen johdanto-osan 21 kappaleessa tarkoitettuja 'uusien tai ratkaisemattomien kysymyksiä'.

⁽¹⁾ EUVL L 24, 29.1.2004, s. 1.

⁽²⁾ Tässä tiedonannossa päätös katsotaan julkaistuksi, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä tai asetettu yleisön saataville komission Internet-sivustolla.

⁽³⁾ Ks. esimerkiksi komission päätös, tehty 1 päivänä syyskuuta 2000 (COMP/M.1980 — Volvo/Renault, 56 kohta) — asiakasuskollisuus suurta; komission päätös, tehty 23 päivänä lokakuuta 1998 (IV/M.1298 — Kodak/Imation, 73 kohta) — tuotteen elinkaari pitkä; komission päätös, tehty 13 päivänä maaliskuuta 1995 (IV/M.550 — Union Carbide/Enichem, 99 kohta) — vaihtoehtoisten tuottajien vähäisyys; komission päätös, tehty 30 päivänä huhtikuuta 1992 (IV/M.197 — Solvay-Laporte/Interco, 50 kohta) — taitotiedon pitempiaikainen suojelu tarpeen.

6. Näin ollen asiassa on kyse 'uudesta ja ratkaisemattomasta kysymyksestä, joka aiheuttaa selvästi epävarmuutta', jos kyseiset rajoitukset eivät kuulu tämän tiedonannon soveltamisalaan ja niitä ei ole aikaisemmin käsitelty komission julkaistuissa päätöksissä. Sulautuma-asetuksen johdanto-osan 21 kappaleen mukaisesti komissio arvioi näissä tapauksissa osapuolten pyynnöstä varta vasten tällaisia rajoituksia. Ottaen huomioon luottamuksellisten tietojen suojelua koskevat vaatimukset komissio julkistaa asianmukaisella tavalla sellaiset arvioinnit, joilla kehitetään edelleen tässä tiedonannossa vahvistettuja periaatteita.
7. Siltä osin kuin rajoitukset liittyvät suoraan keskittymän toteuttamiseen ja ovat sen kannalta välttämättömiä, sulautuma-asetuksen 21 artiklan 1 kohdassa säädetään, että vain tätä asetusta sovelletaan, ja neuvoston asetuksia (EY) N:o 1/2003 ⁽¹⁾, (ETY) N:o 1017/68 ⁽²⁾ ja (ETY) N:o 4056/86 ⁽³⁾ ei sovelleta. Sitä vastoin sellaisiin rajoituksiin, joita ei voida pitää keskittymän toteuttamiseen suoraan liittyvinä ja sen kannalta välttämättöminä, on edelleen mahdollista soveltaa EY:n perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklaa. Pelkästään se seikka, että sopimuksen tai järjestelyn ei katsota liittyvän keskittymään, ei sinällään vaikuta sopimuksen tai järjestelyn oikeudelliseen asemaan. Tällaisia sopimuksia tai järjestelyjä on arvioitava perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan sekä niitä koskevien säädösten ja tiedonantojen ⁽⁴⁾ mukaisesti. Niihin saatetaan myös soveltaa kansallisia kilpailusääntöjä. Näin ollen sopimukset, jotka sisältävät kilpailunrajoituksen, mutta joiden ei katsota liittyvän suoraan keskittymän toteuttamiseen ja olevan sen kannalta välttämättömiä tämän tiedonannon mukaisesti, voivat kuitenkin kuulua näiden säännösten soveltamisalaan.
8. Komission tulkinta sulautuma-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisesta alakohdasta sekä 8 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta ja 2 kohdan kolmännestä alakohdasta ei vaikuta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mahdollisiin tulkintoihin.
9. Tämä tiedonanto korvaa komission aikaisemman tiedonannon keskittymiin suoraan liittyvistä ja niiden kannalta välttämättömistä rajoituksista ⁽⁵⁾.

II YLEISET PERIAATTEET

10. Keskittymä muodostuu sopimusjärjestelyistä ja sopimuksista, joilla luodaan sulautuma-asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu määräysvalta. Kaikki sopimukset, joilla toteutetaan keskittymän päätavoite ⁽⁶⁾, kuten yrityksen osakkeiden tai omaisuusserien myyntiä koskevat sopimukset, ovat erottamaton osa keskittymää. Näiden järjestelyjen ja sopimusten lisäksi keskittymän osapuolet voivat tehdä muita sopimuksia, jotka eivät ole erottamaton osa keskittymää mutta voivat rajoittaa osapuolten toimintavapautta markkinoilla. Jos tällaiset sopimukset sisältävät liitännäisrajoituksia, ne kuuluvat automaattisesti keskittymän julistamisesta yhteismarkkinoille soveltuvaksi tehdyn päätöksen soveltamisalaan.

⁽¹⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 1/2003, annettu 16 päivänä joulukuuta 2002, perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta (EUVL L 1, 4.1.2003, s. 1); asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella N:o 411/2004 (EUVL L 68, 6.3.2004, s. 1).

⁽²⁾ Neuvoston asetus (ETY) N:o 1017/68, annettu 19 päivänä heinäkuuta 1968, kilpailusääntöjen soveltamisesta rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteeseen (EYVL L 175, 23.7.1968, s. 1); asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1/2003.

⁽³⁾ Neuvoston asetus (ETY) N:o 4056/82, annettu 22 päivänä joulukuuta 1986, perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan yksityiskohtaisesta soveltamisesta meriliikenteeseen (EYVL L 378, 31.12.1986, s. 4); asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna neuvoston asetuksella (EY) N:o 1/2003.

⁽⁴⁾ Ks. esimerkiksi käyttöluvasopimusten osalta asetus (EY) N:o 772/2004; ks. toimitus- ja ostosopimusten osalta komission asetus (EY) N:o 2790/1999, annettu 22 päivänä joulukuuta 1999, EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin (EYVL L 336, 29.12.1999, s. 21).

⁽⁵⁾ EYVL C 188, 4.7.2001, s. 5.

⁽⁶⁾ Ks. esimerkiksi komission päätös, tehty 10 päivänä elokuuta 1992 (IV/M.206 — Rhône-Poulenc/SNIA, 8.3 kohta); komission päätös, tehty 19 päivänä joulukuuta 1991 (IV/M.113 — Courtaulds/SNIA, 35 kohta); komission päätös, tehty 2 päivänä joulukuuta 1991 (IV/M.102 — TNT/Canada Post/DBP Postdienst/La Poste/PTT Poste & Sweden Post, 46 kohta).

11. Suoran liittymisen ja välttämättömyyden kriteereitä arvioidaan objektiivisin perustein. Rajoitukset eivät ole keskittymän toteuttamiseen suoraan liittyviä eivätkä sen kannalta välttämättömiä vain siitä syystä, että osapuolet pitävät niitä sellaisina.
12. Jotta rajoituksia pidettäisiin 'keskittymän toteuttamiseen suoraan liittyvinä', niiden on liityttävä läheisesti itse keskittymään. Ei riitä, että sopimus on tehty samassa yhteydessä tai samaan aikaan keskittymän toteuttamisen kanssa ⁽¹⁾. Keskittymään suoraan liittyvät rajoitukset liittyvät taloudellisesti päälliketoimeen ja niiden tarkoituksena on mahdollistaa sujuva siirtyminen keskittymän jälkeen muuttuneeseen yhtiörakenteeseen.
13. Sopimusten on oltava 'keskittymän toteuttamisen kannalta välttämättömiä' ⁽²⁾, mikä merkitsee sitä, että ilman kyseisiä sopimuksia keskittymää ei voitaisi toteuttaa tai sen toteuttaminen olisi huomattavasti epävarmempaa, aiheuttaisi merkittävästi suuremmat kustannukset, veisi tuntuvasti pitemmän ajan tai olisi huomattavasti vaikeampaa ⁽³⁾. Keskittymän toteuttamisen kannalta välttämättömien sopimusten tavoitteena on yleensä siirretyn omaisuuden arvon suojeleminen ⁽⁴⁾, toimitussuhteiden jatkumisen varmistaminen yhtenäisen taloudellisen kokonaisuuden hajoamisen jälkeen ⁽⁵⁾ tai uuden yrityksen käynnistämisen mahdollistaminen ⁽⁶⁾. Rajoituksen välttämättömyyttä arvioitaessa on aiheellista ottaa huomioon sen luonne ja lisäksi varmistaa, että rajoituksen kesto, asiasisältö ja maantieteellinen ulottuvuus eivät ylitä sitä, mitä keskittymän toteuttaminen kohtuudella edellyttää. Jos tarjolla on yhtä tehokkaita vaihtoehtoja, joiden avulla oikeutettu tavoite voidaan saavuttaa, yritysten on valittava niistä se, joka on objektiivisesti katsoen vähiten kilpailua rajoittava.
14. Vaiheittain toteutettavissa keskittymissä sopimusjärjestelyjä, jotka koskevat vaiheita ennen kuin määräysvalta on syntynyt sulautuma-asetuksen 3 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla, ei tavallisesti voida pitää keskittymän toteuttamiseen suoraan liittyvinä eikä sen kannalta välttämättöminä. Sopimus olla tekemättä olennaisia muutoksia kohdeyrityksen liiketoimintaan ennen yhteisen ostotarjouksen toteuttamista katsotaan kuitenkin yhteisen ostotarjouksen toteuttamiseen suoraan liittyväksi ja sen kannalta välttämättömäksi ⁽⁷⁾. Sama koskee yhteisen ostotarjouksen yhteydessä ostotarjouksen tekijöiden välistä sopimusta siitä, että ne eivät tee kyseisestä yrityksestä erillisiä kilpailevia tarjouksia tai yritä muuten saada määräysvaltaa.
15. Sopimukset, joiden tavoitteena on helpottaa yhteisen määräysvallan hankkimista, on katsottava keskittymän toteuttamiseen suoraan liittyviksi ja sen kannalta välttämättömiksi. Tämä koskee yhteisen määräysvallan hankkimiseen osallistuvien välisiä omaisuuden jakoa koskevia järjestelyjä, joiden tarkoituksena on tuotantovälineiden tai jakeluverkkojen sekä yhdessä hankitun yrityksen nykyisten tuotemerkkien jakaminen osapuolten kesken.
16. Jos mainittuun jakoon liittyy toimivan taloudellisen kokonaisuuden hajottaminen, hajottamisen kohtuullisin ehdoin mahdollistavia järjestelyjä on pidettävä keskittymän toteuttamiseen suoraan liittyvinä ja sen kannalta välttämättöminä seuraavien periaatteiden mukaisesti.

⁽¹⁾ Samoin rajoitus voisi muiden edellytysten täytyessä 'liittyä suoraan keskittymän toteuttamiseen', vaikka sitä ei ole tehty samaan aikaan sen sopimuksen kanssa, jolla toteutetaan keskittymän päätavoite.

⁽²⁾ Ks. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomio asiassa 42/84 (*Remia*), Kok. 1985, s. 2545, 20 kohta; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio asiassa T-112/99 (*Métropole Télévision — M6*), Kok. 2001, s. II-2459, 106 kohta.

⁽³⁾ Komission päätös, tehty 18 päivänä joulukuuta 2000 (COMP/M.1863 — *Vodafone/BT/Airtel JV*, 20 kohta).

⁽⁴⁾ Komission päätös, tehty 30 päivänä heinäkuuta 1998 (IV/M.1245 — *VALÉO/ITT Industries*, 59 kohta); komission päätös, tehty 3 päivänä maaliskuuta 1999 (IV/M.1442 — *MMP/AFP*, 17 kohta); komission päätös, tehty 9 päivänä maaliskuuta 2001 (COMP/M.2330 — *Cargill/Banks*, 30 kohta); komission päätös, tehty 20 päivänä maaliskuuta 2001 (COMP/M.2227 — *Goldman Sachs / Messer Griesheim*, 11 kohta).

⁽⁵⁾ Komission päätös, tehty 25 päivänä helmikuuta 2000 (COMP/M.1841 — *Celestica/IBM*, 21 kohta).

⁽⁶⁾ Komission päätös, tehty 30 päivänä maaliskuuta 1999 (IV/JV.15 — *BT/AT&T*, 207—214 kohta); komission päätös, tehty 22 päivänä joulukuuta 2000 (COMP/M.2243 — *Stora Enso/Assidoman/JV*, 49, 56 ja 57 kohta).

⁽⁷⁾ Komission päätös, tehty 27 päivänä heinäkuuta 1998 (IV/M.1226 — *GEC/GPTH*, 22 kohta); komission päätös, tehty 2 päivänä lokakuuta 1997 (IV/M.984 — *Dupont/ICI*, 55 kohta); komission päätös, tehty 19 päivänä joulukuuta 1997 (IV/M.1057 — *Terra Industries/ICI*, 16 kohta); komission päätös, tehty 18 päivänä joulukuuta 1996 (IV/M.861 — *Textron/Kautex*, 19 ja 22 kohta); komission päätös, tehty 7 päivänä elokuuta 1996 (IV/M.727 — *BP/Mobil*, 50 kohta).

III YRITYSKAUPPOJEN YHTEYDESSÄ YLEISIIN RAJOITUKSIIN SOVELLETTAVAT PERIAATTEET

17. Rajoitukset, joista osapuolet sopivat yrityksen luovutuksen yhteydessä, voivat hyödyttää ostajaa tai myyjää. Yleisesti ottaen ostajan tarve saada jonkinasteista suojelua on suurempi kuin myyjän vastaava tarve. Ostajan on saatava varmuus siitä, että se saa hankkimansa yrityksen täydessä arvossaan. Näin ollen yleensä myyjää hyödyttävät rajoitukset joko eivät ole keskittymän toteuttamiseen suoraan liittyviä ja sen kannalta välttämättömiä⁽¹⁾ tai niiden soveltamisalan ja/tai keston on oltava rajallisempi kuin ostajaa hyödyttävien lausekkeiden⁽²⁾.

A. Kilpailukieltolausekkeet

18. Myyjälle yrityksen tai sen osan luovutuksen yhteydessä asetettavat kilpailukieltovelvoitteet voivat olla keskittymän toteuttamiseen suoraan liittyviä ja sen kannalta välttämättömiä. Ostajaa on jossain määrin suojeltava myyjän taholta tulevalta kilpailulta, jotta se saisi siirretyn omaisuuden täydessä arvossaan, voisi varmistaa asiakasuskollisuuden ja omaksua taitotiedon ja hyödyntää sitä. Tällaiset kilpailukieltolausekkeet takaavat, että ostaja saa siirretyn omaisuuden täydessä arvossaan, mihin tavallisesti sisältyy sekä aineellinen että aineeton omaisuus, kuten myyjän saavuttama liikearvo eli goodwill tai myyjän kehittämä taitotieto⁽³⁾. Edellä mainitut eivät ole ainoastaan keskittymään suoraan liittyviä vaan myös sen toteuttamisen kannalta välttämättömiä osia, koska voidaan kohtuudella olettaa, että ilman niitä yrityksen tai sen osan myynti ei onnistuisi.
19. Tällaisia kilpailukieltolausekkeitä voidaan perustella oikeutetulla tavoitteella eli keskittymän toteutumisella vain, jos niiden kesto, maantieteellinen ulottuvuus, asiasisältö ja kohdehenkilöt eivät ole suhteettomia kyseisen tavoitteen saavuttamiseen nähden⁽⁴⁾.
20. Kilpailukieltolausekkeet ovat perusteltuja enintään kolmen vuoden ajan⁽⁵⁾, jos yrityksen luovutukseen sisältyy asiakasuskollisuuden siirto sekä liikearvon että taitotiedon muodossa⁽⁶⁾. Jos luovutukseen sisältyy ainoastaan liikearvoa, kilpailukieltolausekkeet ovat perusteltuja enintään kahden vuoden ajan⁽⁷⁾.
21. Sitä vastoin kilpailukieltolausekkeitä ei voida pitää välttämättöminä, jos luovutus käytännössä rajoittuu aineelliseen omaisuuteen (kuten maa-alueisiin, rakennuksiin tai laitteisiin) tai yksinoikeuteen perustuviin immateriaalioikeuksiin (joiden haltijat voivat ryhtyä välittömästi toimenpiteisiin, jos luovuttaja rikkoo kyseisiä oikeuksia).
22. Kilpailukieltolausekkeen maantieteellisen soveltamisalan on rajoitettava alueeseen, jolla myyjä on tarjonnut kyseisiä tuotteita tai palveluja ennen luovutusta, koska ostajaa ei tarvitse suojella myyjän taholta tulevalta kilpailulta alueilla, joilla myyjä ei ole aiemmin toiminut⁽⁸⁾. Kyseistä maantieteellistä soveltamisalaa voidaan kuitenkin laajentaa alueille, joilla myyjä suunnitteli toiminnan aloittamista kaupan tekohetkellä edellyttäen, että se oli jo investoinut tätä varten.

⁽¹⁾ Komission päätös, tehty 27 päivänä heinäkuuta 1998 (IV/M.1226 — *GEC/GPTH*, 24 kohta).

⁽²⁾ Ks. esimerkkinä lausekkeesta, jonka tarkoituksena on suojella myyjällä säilyvää liiketoiminnan osaa, komission päätös, tehty 30 päivänä elokuuta 1993 (IV/M.319 — *BHF/CCF/Charterhouse*, 16 kohta).

⁽³⁾ Kuten määritelty asetuksen (EY) N:o 772/2004 1 artiklan 1 kohdan i alakohdassa.

⁽⁴⁾ Ks. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asia 42/84 (*Remia*), Kok. 1985, s. 2545, 20 kohta; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asia T-112/99 (*Métropole Télévision — M6*), Kok. 2001, s. II-2459, 106 kohta.

⁽⁵⁾ Ks. esimerkkinä poikkeustapauksista, joissa pidempi ajanjakso voi olla perustelu, komission päätös, tehty 1 päivänä syyskuuta 2000 (COMP/M.1980 — *Volvo/Renault V.I.*, 56 kohta); komission päätös, tehty 27 päivänä heinäkuuta 1995 (IV/M.612 — *RWE-DEA/Enichem Augusta*, 37 kohta); komission päätös, tehty 23 päivänä lokakuuta 1998 (IV/M.1298 — *Kodak/Imation*, 74 kohta).

⁽⁶⁾ Komission päätös, tehty 2 päivänä huhtikuuta 1998 (IV/M.1127 — *Nestlé/Dalgety*, 33 kohta); komission päätös, tehty 1 päivänä syyskuuta 2000 (COMP/M.2077 — *Clayton Dubilier & Rice/Iteltel*, 15 kohta); komission päätös, tehty 2 päivänä maaliskuuta 2001 (COMP/M.2305 — *Vodafone Group PLC/EIRCELL*, 21 ja 22 kohta).

⁽⁷⁾ Komission päätös, tehty 12 päivänä huhtikuuta 1999 (IV/M.1482 — *KingFisher/Grosslabor*, 26 kohta); komission päätös, tehty 14 päivänä joulukuuta 1997 (IV/M.884 — *KNP BT/Bunzl/Wilhelm Seiler*, 17 kohta).

⁽⁸⁾ Komission päätös, tehty 14 päivänä joulukuuta 1997 (IV/M.884 — *KNP BT/Bunzl/Wilhelm Seiler*, 17 kohta); komission päätös, tehty 12 päivänä huhtikuuta 1999 (IV/M.1482 — *KingFisher/Grosslabor*, 27 kohta); komission päätös, tehty 6 päivänä huhtikuuta 2001 (COMP/M.2355 — *Dow/Enichem Polyurethane*, 28 kohta); komission päätös, tehty 4 päivänä elokuuta 2000 (COMP/M.1979 — *CDC/Banco Urquijo/JV*, 18 kohta).

23. Kilpailukieltolausekkeiden on lisäksi rajoitettava tuotteisiin (parannetut versiot, uudistetut tuotteet ja seuraajamallit mukaan luettuina) ja palveluihin, joista luovutetun yrityksen taloudellinen toiminta muodostuu. Tähän voivat sisältyä tuotteet ja palvelut, jotka kaupan teko hetkellä olivat jo pitkälle kehitettyjä, tai loppuun kehitetyt tuotteet, joita ei vielä markkinoida. Suojelua myyjän taholta tulevalta kilpailulta sellaisilla tuote- tai palvelumarkkinoilla, joilla luovutettu yritys ei toiminut ennen luovutusta, ei katsota tarpeelliseksi ⁽¹⁾.
24. Myyjä voi antaa itseään, tytäryhtiötään ja kauppaedustajiaan koskevia sitoumuksia. Velvoitetta kohdistaa samanlaisia rajoituksia muihin tahoihin ei kuitenkaan pidetä keskittymän toteuttamiseen suoraan liittyvänä ja sen kannalta välttämättömänä. Tämä koskee erityisesti lausekkeitä, jotka rajoittaisivat jälleenmyyjien tai käyttäjien mahdollisuuksia harjoittaa tuontia tai vientiä.
25. Lausekkeitä, jotka rajoittavat myyjän oikeutta ostaa tai omistaa osakkeita yrityksessä, joka kilpailee luovutetun liiketoiminnan kanssa, pidetään keskittymän toteuttamiseen suoraan liittyvinä ja sen kannalta välttämättöminä samoin edellytyksin kuin edellä esitettiin kilpailukieltolausekkeiden kohdalla, elleivät lausekkeet estä myyjää ostamasta tai omistamasta osakkeita pelkästään sijoituskohteena antamatta tälle suoraan tai välillisesti johtotehtäviä tai olennaista vaikutusvaltaa kilpailevassa yrityksessä ⁽²⁾.
26. Henkilöstön värväämistä rajoittavilla ja salassapitovelvoitetta koskevilla lausekkeilla on vastaavanlainen vaikutus ja sen vuoksi niitä arvioidaan samankaltaisella tavalla kuin kilpailukieltolausekkeitä ⁽³⁾.

B. Käyttölupasopimukset

27. Yrityksen tai yrityksen osan luovutukseen voi liittyä teollis- ja tekijänoikeuksien tai taitotiedon luovutus ostajalle, jotta se voisi hyödyntää siirrettyä omaisuutta täysimääräisesti. Myyjä voi kuitenkin pysyä kyseisten oikeuksien omistajana ja käyttää niitä muussa kuin luovutetussa liiketoiminnassa. Tällaisissa tapauksissa tavallinen keino sen varmistamiseksi, että ostaja voi käyttää siirrettyä omaisuutta täysimääräisesti, on tehdä käyttölupasopimus ostajan hyväksi. Myös myyjä, joka on siirtänyt liiketoiminnan mukana teollis- ja tekijänoikeuksia, voi haluta käyttää osaa tai kaikkia näistä oikeuksista harjoittaakseen muuta liiketoimintaa. Tällaisessa tapauksessa ostaja myöntää käyttöluvan myyjälle.
28. Patentteja ⁽⁴⁾, vastaavia oikeuksia tai taitotietoa ⁽⁵⁾ koskevien käyttölupien myöntäminen voi olla välttämätöntä keskittymän toteuttamiseksi. Niitä voidaan myös pitää erottamattomana osana keskittymää, ja joka tapauksessa niille ei tarvitse asettaa aikarajaa. Käyttöluvat voivat olla yksinkertaisia tai yksinoikeudellisia ja niiden käyttö voidaan rajoittaa aloille, jotka vastaavat luovutetun yrityksen liiketoimintaa.

⁽¹⁾ Komission päätös, tehty 14 päivänä joulukuuta 1997 (IV/M.884 — *KNP BT/Bunzl/Wilhelm Seiler*, 17 kohta); komission päätös, tehty 2 päivänä maaliskuuta 2001 (COMP/M.2305 — *Vodafone Group PLC/EIRCELL*, 22 kohta); komission päätös, tehty 6 päivänä huhtikuuta 2001 (COMP/M.2355 — *Dow/Enichem Polyurethane*, 28 kohta); komission päätös, tehty 4 päivänä elokuuta 2000 (COMP/M.1979 — *CDC/Banco Urquijo/JV*, 18 kohta).

⁽²⁾ Komission päätös, tehty 4 päivänä helmikuuta 1993 (IV/M.301 — *Tesco/Catteau*, 14 kohta); komission päätös, tehty 14 päivänä joulukuuta 1997 (IV/M.884 — *KNP BT/Bunzl/Wilhelm Seiler*, 19 kohta); komission päätös, tehty 12 päivänä huhtikuuta 1999 (IV/M.1482 — *Kingfisher/Grosslabor*, 27 kohta); komission päätös, tehty 6 päivänä huhtikuuta 2000 (COMP/M.1832 — *Ahold/ICA Förbundet/Canica*, 26 kohta).

⁽³⁾ Näin ollen asiakkaita koskeviin tietoihin, hintoihin ja määriin liittyvien salassapitovelvoitetta koskevien lausekkeiden kesto ei voida pidentää. Sitä vastoin tekniseen taitotietoon liittyvät salassapitovelvoitetta koskevat lausekkeet voivat poikkeustapauksissa olla perustelujensa pidemmiksi ajoiksi, ks. komission päätös, tehty 29 päivänä huhtikuuta 1998 (IV/M.1167 — *ICI/Williams*, 22 kohta); komission päätös, tehty 30 päivänä huhtikuuta 1992 (IV/M.197 — *Solvay-Laporte/Interox*, 50 kohta).

⁽⁴⁾ Mukaan lukien patenttihakemukset, hyödyllisyysmallit, hyödyllisyysmallien rekisteröintihakemukset, mallit, puolijohdetuotteiden topografiat, lääkkeiden tai muiden sellaisten tuotteiden lisäsuojatodistukset, joille tällaiset todistukset voidaan myöntää, ja kasvinjalostajantodistukset (asetuksen (EY) N:o 772/2004 1 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaisesti).

⁽⁵⁾ Kuten määritelty asetuksen (EY) N:o 772/2004 1 artiklan 1 kohdan i alakohdassa.

29. Valmistukselle asetetut maantieteelliset rajoitukset, jotka vastaavat luovutetun toiminnan maantieteellistä aluetta, eivät kuitenkaan ole keskittymän toteuttamisen kannalta välttämättömiä. Jos liiketoiminnan myyjä myöntää käyttöluvan ostajalle, myyjälle voidaan asettaa käyttöluvasopimuksessa alueellisia rajoituksia noudattaen samoja edellytyksiä kuin liiketoiminnan myynnin yhteydessä asetettavissa kilpailukieltolausekkeissa.
30. Käyttöluvasopimukseen sisältyvät rajoitukset, jotka ylittävät edellä mainitut määräykset (kuten sellaiset, jotka suojelevat pikemminkin käyttöluvan antajaa kuin saajaa), eivät ole keskittymän toteuttamisen kannalta välttämättömiä ⁽¹⁾.
31. Myös tavaramerkkien, toiminimien, mallioikeuksien, tekijänoikeuksien tai vastaavien oikeuksien lisensointiin voi liittyä tilanteita, joissa myyjä haluaa säilyä kyseisten oikeuksien omistajana jatkamansa toiminnan osalta, mutta ostaja tarvitsee kyseiset oikeudet markkinoidakseen luovutetun yrityksen tai sen osan tuottamia tuotteita tai palveluita. Myös tällöin sovelletaan edellä esitettyjä periaatteita ⁽²⁾.

C. Osto- ja toimitusveloitteet

32. Yrityksen tai sen osan luovutus voi usein hajottaa perinteiset osto- ja toimitussuhteet, jotka perustuivat toiminnan integrointiin myyjän muodostamassa taloudellisessa kokonaisuudessa. Jotta mahdollistettaisiin myyjän taloudellisen kokonaisuuden hajottaminen ja omaisuuden osittainen siirto ostajalle kohtuullisin ehdoin, on usein välttämätöntä säilyttää olemassa olevat tai vastaavat suhteet myyjän ja ostajan välillä siirtymäkauden ajan. Tämä toteutetaan tavallisesti yrityksen tai sen osan myyjälle ja/tai ostajalle asetetuilla osto- ja toimitusvelvoitteilla. Ottaen huomioon myyjän taloudellisen kokonaisuuden hajoamisesta aiheutuva erityinen tilanne, tällaiset veloitteet voidaan katsoa keskittymän toteuttamiseen suoraan liittyviksi ja sen kannalta välttämättömiksi. Ne voivat olla tapauksesta riippuen yhtä hyvin myyjää kuin ostajaa suosivia.
33. Tällaisten velvoitteiden tavoite voi olla sen varmistaminen, että osapuolille toimitetaan jatkossakin hyödykkeitä, jotka ovat välttämättömiä myyjällä säilyneen liiketoiminnan tai ostajan hankkiman liiketoiminnan jatkamiseksi. Osto- ja toimitusvelvoitteiden kesto on kuitenkin rajattava ajanjaksoon, joka on välttämätön riippuvuussuhteen muuttamiseksi itsenäiseksi asemaksi markkinoilla. Näin ollen osto- ja toimitusveloitteet, joiden tavoitteena on varmistaa aikaisemmat toimitusmäärät, voivat olla perusteltuja enintään viiden vuoden pituisen siirtymäkauden ajaksi ⁽³⁾.
34. Kiinteitä toimitus- tai ostomääriä koskevat veloitteet, mahdollisesti muutoslausekkeen kanssa, katsotaan keskittymän toteuttamiseen suoraan liittyviksi ja sen kannalta välttämättömiksi. Lausekkeet, joissa määrätään rajoittamattomista määristä ⁽⁴⁾, yksinoikeudesta tai annetaan ensisijaisen toimittajan tai ensisijaisen ostajan asema ⁽⁵⁾, eivät kuitenkaan ole keskittymän toteuttamisen kannalta välttämättömiä.
35. Palvelu- ja jakelusopimukset vastaavat vaikutuksiltaan toimitussopimuksia. Sen vuoksi niihin sovelletaan edellä esitettyjä periaatteita.

⁽¹⁾ Siltä osin kuin tällaiset sopimukset kuuluvat perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, ne voivat kuitenkin kuulua asetuksen (EY) N:o 772/2004 tai muun yhteisön lainsäädännön soveltamisalaan.

⁽²⁾ Komission päätös, tehty 1 päivänä syyskuuta 2000 (COMP/M.1980 — Volvo/Renault V.I., 54 kohta).

⁽³⁾ Komission päätös, tehty 5 päivänä helmikuuta 1996 (IV/M.651 — AT&T/Philips, VII.); komission päätös, tehty 30 päivänä maaliskuuta 1999 (IV/JV.15 — BT/AT&T, 209 kohta; ks. esimerkkinä poikkeustapauksista komission päätös, tehty 13 päivänä maaliskuuta 1995 (IV/M.550 — Union Carbide/Enichem, 99 kohta); komission päätös, tehty 27 päivänä heinäkuuta 1995 (IV/M.612 — RWE-DEA/Enichem Augusta, 45 kohta).

⁽⁴⁾ Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti kiinteitä määriä koskevat veloitteet, joihin liittyy muutoslauseke, rajoittavat näissä tapauksissa vähemmän kilpailua, ks. komission päätös, tehty 18 päivänä syyskuuta 1998 (IV/M.1292 — Continental/ITT, 19 kohta).

⁽⁵⁾ Komission päätös, tehty 30 päivänä heinäkuuta 1998 (IV/M.1245 — VALEO/ITT Industries, 64 kohta); ks. esimerkkinä poikkeustapauksista (esim. markkinoiden puuttuminen) komission päätös, tehty 13 päivänä maaliskuuta 1995 (IV/M.550 — Union Carbide/Enichem, 92–96 kohta); komission päätös, tehty 27 päivänä heinäkuuta 1995 (IV/M.612 — RWE-DEA/Enichem Augusta, 38 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

**IV SULAUTUMA-ASETUKSEN 3 ARTIKLAN 4 KOHDASSA TARKOITETTUIJEN YHTEISYRITYSTEN YHTEY-
DESSÄ YLEISIIN RAJOITUKSIIN SOVELLETTAVAT PERIAATTEET****A. Kilpailukieltovelvoitteet**

36. Emoyhtiöiden ja yhteisyrityksen välistä kilpailukieltovelvoitetta voidaan pitää keskittymän toteuttamiseen suoraan liittyvänä ja sen kannalta välttämättömänä, jos velvoite koskee tuotteita, palveluja ja alueita, jotka yhteisyrityssopimus tai siihen liittyvät säännöt kattavat. Tällaiset kilpailukieltolausekkeet voivat muun muassa olla osoitus tarpeesta varmistaa neuvottelujen vilpittömyys, hyödyntää yhteisyrityksen omaisuus täysimääräisesti tai mahdollistaa emoyhtiöiden taitotiedon ja liikearvon siirtyminen yhteisyritykselle taikka tarpeesta suojella emoyhtiöiden etua yhteisyrityksessä kilpailutoimenpiteiltä, joita muun muassa emoyhtiöiden etuoikeutettu pääsy yhteisyritykselle siirrettyyn tai sen kehittämään taitotietoon ja liikearvoon helpottaa. Tällaisia emoyhtiöiden ja yhteisyrityksen välisiä kilpailukieltovelvoitteita voidaan pitää keskittymän toteuttamiseen suoraan liittyvinä ja sen kannalta välttämättöminä yhteisyrityksen toiminta-aikana ⁽¹⁾.
37. Kilpailukieltolausekkeen maantieteellinen soveltamisala on rajoitettava alueeseen, jolla emoyhtiöt tarjosivat merkityksellisiä tuotteita tai palveluita ennen yhteisyrityksen perustamista ⁽²⁾. Kyseistä maantieteellistä soveltamisalaa voidaan kuitenkin laajentaa alueille, joilla emoyhtiöt suunnittelivat toiminnan aloittamista kaupan tekohetkellä edellyttäen, että ne olivat jo investoineet tätä varten.
38. Kilpailukieltolausekkeet on samoin rajoitettava koskemaan yhteisyrityksen taloudellisen toiminnan muodostavia tuotteita ja palveluita. Näihin voivat sisältyä tuotteet ja palvelut, jotka kaupan tekohetkellä ovat jo pitkälle kehitettyjä, tai loppuun kehitetyt tuotteet, joita ei vielä markkinoida.
39. Jos yhteisyrityksen on tarkoitus aloittaa toiminta uusilla markkinoilla, mainitaan tuotteet, palvelut ja alueet, joilla sen on tarkoitus toimia yhteisyrityssopimuksen tai siihen liittyvien sääntöjen perusteella. Oletetaan kuitenkin, että yhden emoyhtiön etuja yhteisyrityksessä ei tarvitse suojella toisen emoyhtiön taholta tulevalta kilpailulta muilla markkinoilla kuin ne, joilla yhteisyritys toimii alusta alkaen.
40. Lisäksi sellaisten emoyhtiöiden, joilla ei ole määräysvaltaa, ja yhteisyrityksen väliset kilpailukiellot eivät liity suoraan keskittymän toteuttamiseen eivätkä ole sen kannalta välttämättömiä.
41. Henkilöstön värväämistä rajoittaviin ja salassapitovelvoitetta koskeviin lausekkeisiin sovelletaan samoja periaatteita kuin kilpailukieltolausekkeisiin.

B. Käyttölupasopimukset

42. Emoyhtiöiden yhteisyritykselle myöntämää käyttölupaa voidaan pitää keskittymän toteuttamiseen suoraan liittyvänä ja sen kannalta välttämättömänä. Tämä pitää paikkansa riippumatta siitä, sisältyykö käyttölupaan yksinoikeus tai onko se ajallisesti rajoitettu. Käyttölupa voidaan rajata tietyille soveltamisalalle, joka vastaa yhteisyrityksen toimintoja.

⁽¹⁾ Komission päätös, tehty 15 päivänä tammikuuta 1998 (IV/M.1042 — *Eastman Kodak/Sun Chemical*, 40 kohta); komission päätös, tehty 7 päivänä elokuuta 1996 (IV/M.727 — *BP/Mobil*, 51 kohta); komission päätös, tehty 3 päivänä heinäkuuta 1996 (IV/M.751 — *Bayer/Hüls*, 31 kohta); komission päätös, tehty 6 päivänä huhtikuuta 2000 (COMP/M.1832 — *Ahold/ICA Förbundet/Canica*, 26 kohta).

⁽²⁾ Komission päätös, tehty 29 päivänä elokuuta 2000 (COMP/M.1913 — *Lufthansa/Menzies/LGS/JV*, 18 kohta); komission päätös, tehty 22 päivänä joulukuuta 2000 (COMP/M.2243 — *Stora Enso/Assidoman/JV*, 49 kohdan viimeinen virke).

43. Käyttölupia, jotka yhteisyritys on myöntänyt yhdelle emoyhtiöstään, tai sopimuksia käyttölupien vastavuoroisesta myöntämisestä voidaan pitää keskittymän toteuttamiseen suoraan liittyvinä ja välttämättöminä samoin edellytyksin kuin yrityskauppojen yhteydessä. Emoyhtiöiden välisiä käyttölupasopimuksia ei sen sijaan pidetä yhteisyrityksen toteuttamiseen suoraan liittyvinä ja sen kannalta välttämättöminä.

C. Osto- ja toimitusvelvoitteet

44. Jos emoyhtiöt jatkavat toimintaansa yhteisyrityksen markkinoita edeltävässä tai sen jälkeisessä markkinavaiheessa, kaikkiin osto- ja toimitussopimuksiin, palvelu- ja jakelusopimukset mukaan luettuina, sovelletaan yrityksen luovuttamisen yhteydessä sovellettavia periaatteita.
-